

De UCF International Graduate and Research School

Vernieuwend wetenschappelijk onderwijs en
onderzoek in Fryslân

Leeuwarden, september 2010

Colofon: deze notitie is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van de Waddenacademie en de Fryske Akademy, de twee in Leeuwarden gevestigde instituten van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW). Bij de totstandkoming van deze notitie is overleg gevoerd met vertegenwoordigers van de provincie Fryslân, vertegenwoordigers van Nederlandse universiteiten die in Leeuwarden en in de Noordelijke regio actief zijn, de sociaaleconomische denktank van de Waddenacademie met daarin vertegenwoordigers van private partijen en het Friese bedrijfsleven, en met Nederlandse, Duitse en Deense universiteiten en onderzoeksinstituten die actief zijn in het trilaterale Waddengebied.

Eindredactie: prof.dr. Pavel Kabat (voorzitter/directeur Waddenacademie - KNAW), prof.dr. Reinier Salverda (directeur-bestuurder Fryske Akademy), drs. Klaas Deen (bestuurssecretaris Waddenacademie-KNAW)

September 2010

inhoudsopgave

1. Inleiding	6
2. De International Graduate and Research School als <i>vliegwiél</i> voor de UCF	8
3. De Friese hotspots als leidend kader voor de thematische focus van de UCF International Graduate and Research School.....	12
4. De meerwaarde van de UCF International Graduate and Research School voor de Friese kennisketen, de provincie Fryslân en de Noordelijke regio.....	17
5. Vervolgtraject	20
6 Instream en selectie	21
7 Lange termijn perspectief.....	22
Bijlage 1: Meerjarenkostenraming	23
Bijlage 2: Partijen die in de aanloopfase zijn geconsulteerd.....	25

1. Inleiding

In september 2009 verscheen de notitie *University Campus Fryslân; bouwstenen voor een academische netwerkorganisatie*.

In deze notitie, die door de Provinciale Staten van Fryslân in december 2009 werd vastgesteld, werkt de Provincie haar ambitie uit om het bestaande academische netwerk in Fryslân in de komende jaren (verder) te versterken en uit te breiden.

Om het bestaande academische netwerk in Fryslân in de komende jaren (verder) te versterken en uit te breiden kiest de provincie voor het innovatieve concept van een academische netwerkorganisatie: de zogeheten University Campus Fryslân (verder te noemen UCF). **De UCF stelt zich tot doel de hele Friese kennisketen te versterken: van voorschoolse educatie en een ‘leven lang leren’ tot excellent wetenschappelijk onderzoek en innovatief ondernemerschap.** De UCF is primair een koppeling van aanwezige kennis en kunde binnen bestaande instituten en secundair gericht op het in wisselende allianties genereren en ontsluiten van nieuwe kennis en bestaat uit drie programmaliijnen:

- onderwijs (overdracht van kennis);
- onderzoek (kennisontwikkeling en co-creatie)
- maatschappelijke valorisatie (ontsluiten van kennis voor de samenleving).

De UCF is voor alles een netwerkorganisatie, maar wel met een duidelijk doel, resultaten en meetbare output. De UCF is niet de opmaat naar een eigenstandige universiteit. Een dergelijk streven is niet alleen onrealistisch vanwege de wettelijke voorwaarden en de financiële implicaties maar voldoet bovenal niet aan het beoogde doel, te weten het in samenwerking met bestaande kennis(partners) verrijken van de Friese kennisinfrastructuur. De netwerkorganisatie is een relatief nieuwe organisatievorm en kan in de Friese context het beste omschreven worden als een verzameling van zelfstandige eenheden die in Fryslân gevestigd zijn, zich richten op de productie van kennis die voor Fryslân, de Noordelijke regio, Europa en de wereld van belang is, en die beschikken over excellente nationale en internationale wetenschappelijke netwerken.

Het gaat hierbij om een groeimodel, waarbinnen de deelnemers vanuit een eigen profiel en daaraan gerelateerd strategisch beleid, hun krachten bundelen teneinde gemeenschappelijke waarden en strategische doelen te verwezenlijken. De kracht van een netwerkorganisatie ligt in haar vermogen zich snel aan te kunnen passen aan de omgeving onder meer door afzonderlijke expertise en kennis gebundeld in te zetten.

De Waddenacademie en de Fryske Akademy, de twee in Leeuwarden gevestigde KNAW-instituten, zijn overtuigd van de potentie van de UCF als netwerkorganisatie, waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van reeds aanwezige kennis en kunde van bestaande Friese instituten. Beide instituten willen graag door inbreng van eigen (inter)nationale netwerken van de UCF een succes maken en relevante kennis voor

Fryslân genereren. De in deze notitie voorgestelde UCF International Graduate and Research School (IGRS-UCF) is de belichaming van de door de provincie Fryslân beoogde netwerkorganisatie.

In de optiek van de Waddenacademie en de Fryske Akademy is de meerwaarde van deze nieuwe netwerkorganisatie met name te vinden in de naadloze aansluiting van- en onderlinge interactie tussen - individuele componenten van de kennisketen, waarbij de (regionale) valorisatiestappen ten behoeve van de bedrijvigheid en sociaaleconomische vernieuwing in de Friese regio in feite in deze keten verweven zijn vanaf reeds de definitiefase van de onderwijs- en onderzoekprogramma's. Hierdoor is de toepasbaarheid van opgedane academische kennis voor de Friese en regionale economische actoren beter gegarandeerd.

In de nu voorliggende notitie worden de hoofdlijnen van de IGRS-UCF zoals de Waddenacademie en de Fryske Akademy die voor ogen zien geschetst. De keuze voor de onderwijs-en onderzoeksthema's binnen de IGRS-UCF gaat uit van de Friese *hotspots*. De invulling van concrete onderwijs en onderzoek programma's binnen deze thema's is in deze notitie slechts op hoofdlijnen beschreven, aangezien het *participatieve en co-creatieve karakter* van de IGRS-UCF vraagt om goed en intensief overleg met de om kennis vragende regionale/Friese publieke en private partijen. Een gedetailleerde invulling en concretisering van individuele onderwijs- en onderzoekstrajecten vindt daarom plaats nadat besluitvorming door de provincie Fryslân en de gemeente Leeuwarden over de daadwerkelijk realisering van de UCF heeft plaatsgevonden.

2. De International Graduate and Research School als *vliegwiel* voor de UCF

Uitgangspunt van de UCF is de versterking van de Friese kennisketen: van voorschoolse educatie en een leven lang leren tot excellent wetenschappelijk onderzoek en innovatief ondernemerschap. De versterking van de kennisketen richt zich specifiek op de zes Friese *hotspots*: Leefbaarheid, Meertaligheid, Duurzame energie, ‘Groene’ life sciences, Toerisme en Water.

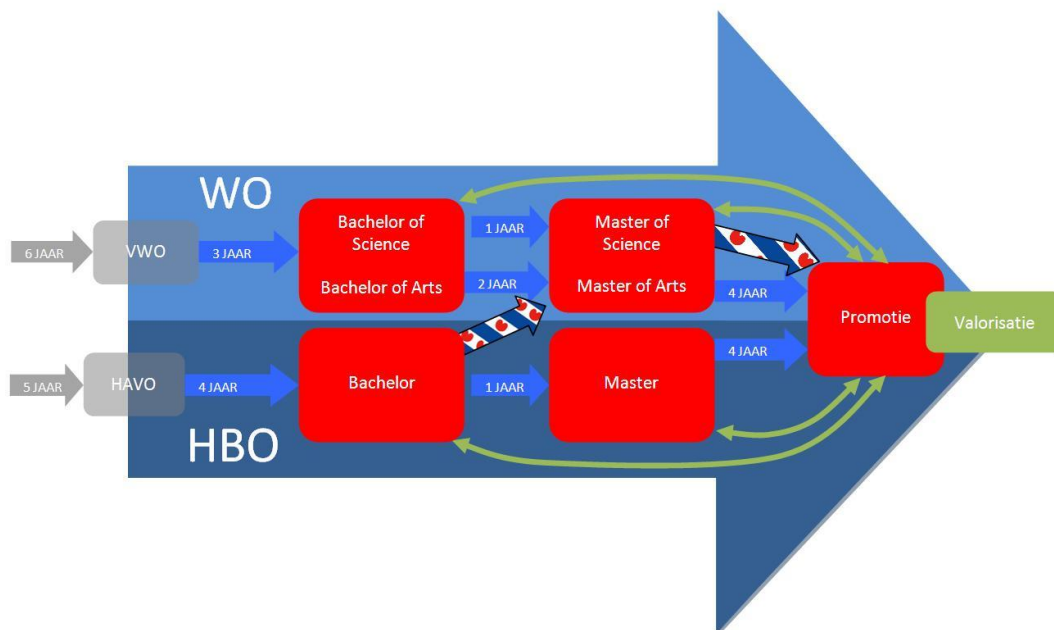
De versterking van de bestaande kennisketen rond de Friese hotspots wordt binnen de UCF gerealiseerd door drie samenhangende programma’s: *onderwijs, onderzoek en maatschappelijke valorisatie*. De opzet van de IGRS-UCF zoals de Waddenacademie en de Fryske Akademy die voor ogen hebben sluit naadloos aan bij de visie van de provincie op het versterken van de Friese kennisketen.¹

Hoofddoel van de IGRS-UCF is het genereren van nieuwe, voor Fryslân relevante wetenschappelijk kennis en het overdragen van deze kennis naar de Friese sociaaleconomische infrastructuur en de Friese maatschappij en samenleving. Onderwijs, onderzoek en valorisatie komen binnen de opzet van de IGRS-UCF in gelijke mate aan bod.

De IGRS-UCF richt zich primair op het ultieme stap van het kennisketen binnen zogenaamde ‘Fryske route’ (figuur 1): promovendi als de hoogste vorm van onderwijs.

De *toegevoegde waarde* van het IGRS- model binnen de UCF en binnen de kennisketen zoals geschetst in figuur 1 is de expliciete nadruk op terugkoppeling van promotie-onderwijs naar andere onderwijsvormen in Fryslan (master en bachelor op HBO instellingen), en vooral de voorzieningen die effectieve doorkoppeling en verweving moeten garanderen van de promotie trajecten met de valorisatietrajecten binnen de regionale/Friese economische en sociaalmaatschappelijke actoren, inclusief in het voor IGRS- thema’s relevante bedrijfsleven. Hierdoor is de toepasbaarheid van opgedane academische kennis voor de Friese en regionale economische actoren veel beter gegarandeerd dan in klassieke aanbodgerichte academische promotie trajecten.

¹ Het model van een International Graduate and Research School zoals in de notitie wordt voorgesteld is betrekkelijk nieuw. Voor zover bekend hebben alleen de universiteiten van Harvard en MIT in de Verenigde Staten en het Max Planck Instituut in Hamburg een opzet die vergelijkbaar is met wat de Waddenacademie en de Fryske Akademy voor ogen hebben. Kenmerkend in die opzet zijn onder meer de volgende elementen: uitsluitend bestemd voor de beste/excellente promovendi en begeleiders; state of the art faciliteiten; open en sterk internationaal georiënteerd wetenschappelijk klimaat; sterke merknaam met een grote internationale aantrekkingskracht; een op maat gerichte benadering naar de promovendi en een sterke verwevenheid met de afdelingen R&D van grote bedrijven en hoogwaardige ondernemingen in de private sector.

Figuur 1: De IGRS-UCF binnen de Fryske route

De IGRS-UCF gaat uit van een groei-model. De gekozen opzet van een onderzoekschool in combinatie met een Master Meertaligheid biedt een helder werkmodel om in de toekomst ook andere nieuwe Masters rond bepaalde wetenschappelijke thema's op die manier te verbinden met de structuur van de IGRS-UCF. Te verwachten is dat in de komende jaren op deze wijze ook Masters op het gebied van Regionale leefbaarheid, Sociale duurzaamheid en innovatie, Toerisme en Energie een duidelijke plaats en verankering zullen vinden binnen de IGRS-UCF.

Centraal thema binnen de IGRS-UCF is de vraag welke hoogwaardige kennis noodzakelijk is ter onderbouwing van een duurzame sociaal-culturele en economische versterking van de Friese regio. Deze focus op één *integrerend thema* vraagt om promovendi en hun hoogleraren/begeleiders die voorbij de grenzen van de eigen discipline kunnen denken, en in staat zijn om in een *interactieve, participatieve setting met kennisvragende partijen* de onderzoeksvraag te formuleren en het onderzoek uit te voeren. Om zich hiervan te verzekeren zijn er binnen het algehele IGRS-UCF traject veel stappen ingebouwd die het integrerende/transdisciplinaire karakter en de samenwerking en co-creatie met het HBO onderwijs en met de regionale actoren/kennisvragers optimaal moeten waarborgen. Binnen het IGRS –UCF traject zijn ook duidelijke stappen opgenomen die een duurzame binding van de promotietrajecten en van individuele promovendi, alsmede van hun (inter)nationale begeleiders/hoogleraren, met de regio en met de stad Leeuwarden een duidelijke impuls moeten geven.

Uitgangspunt van de IGRS-UCF is dat een flink deel van de promovendi zijn/haar 'thuisbasis' heeft bij o.a. de KNAW en HBO-instellingen in Fryslân, in combinatie met een binding met een reguliere universitaire onderzoekschool en promotoren elders in

Nederland, waarbij zal worden samengewerkt met relevante universiteiten en onderzoeksinstituten elders in Nederland en internationaal. Het ligt voor de hand om hierbij in eerste instantie met name te kijken naar universiteiten die reeds een duidelijke binding met de Noordelijke regio hebben (RUG, TUD, UT en WUR).

Daarnaast zal er ruimte zijn voor promovendi aan topuniversiteiten elders in Nederland, Europa en de wereld.

De promovendi worden onder andere gevraagd/verplicht om voor de dataverzameling in het kader van hun promotietraject gebruik te maken van mogelijkheden die 'laboratorium Fryslân' hen biedt. Afhankelijk van de wetenschappelijke discipline betekent dit dat ook internationale promovendi die niet permanent in Fryslân verblijven enkele maanden per jaar ook fysiek in Fryslân aanwezig zijn.

De *'ideale route van een IGRS-UCF promovendus'* door het Friese kennislandschap start met een gezamenlijke intensieve bijeenkomst in Fryslân. Aan het begin van het traject van de eerste cohort van de (naar verwachting 18) promovendi organiseert de IGRS-UCF een drie maanden durende intensieve cursus/verblijf van het hele cohort van de promovendi en hun begeleiders in de regio/Leeuwarden. Gezamenlijke cursussen binnen IGRS-UCF verband, interacties met regionale actoren met betrekking tot het formuleren/verfijnen van de onderzoeksvragen en veldbezoeken zullen gedurende deze periode worden verzorgd. Ook worden tijdens deze introductieperiode van drie maanden contacten gelegd en afspraken gemaakt met HBO instellingen, lectoren en HBO-master studenten die de IGRS-UCF promovendi in een later stadium voor masterscripties gaan (mede)begeleiden. De IGRS-UCF promovendi zullen tevens elk jaar, in samenwerking met geselecteerde lectoren, een deel van hun tijd specifiek academisch onderwijs geven aan de in regio gevestigde HBO instellingen.

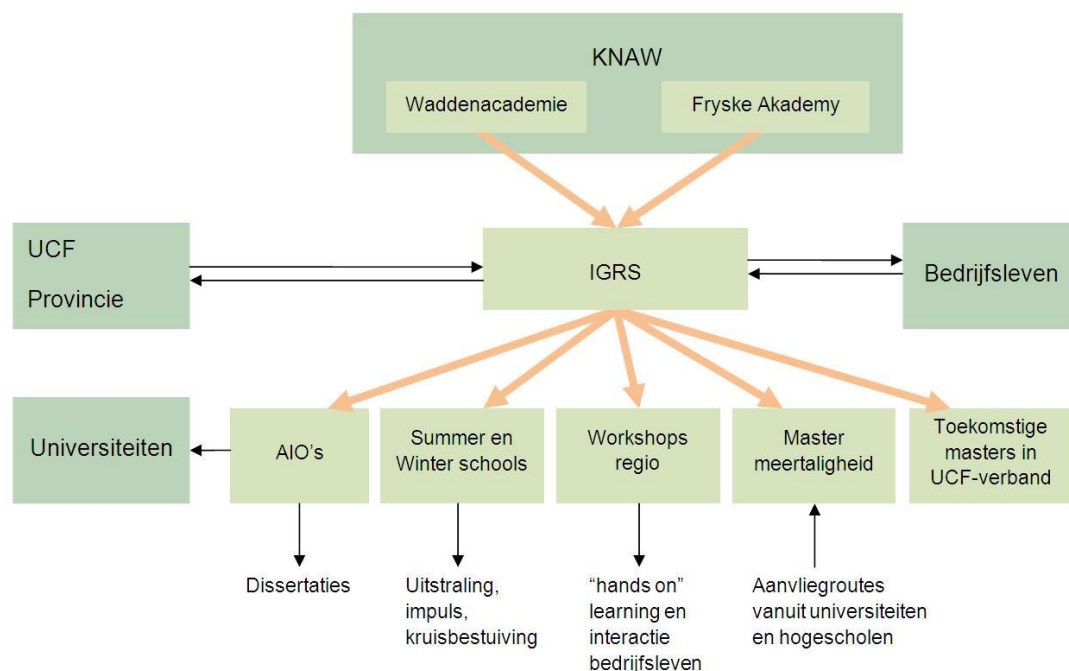
De IGRS-UCF organiseert elk jaar een summer- en een winterschool van minimaal drie weken in de provincie Fryslân. Tijdens de summer- en winterschool houden de promovendi zich, onder leiding van vooraanstaande wetenschappers, bezig met één of meerdere maatschappelijk en wetenschappelijk urgente onderzoeksvragen die betrekking hebben op het waddengebied en op de Friese hotspots. Tijdens deze schools wordt ook een extra impuls gegeven aan de integraliteit/transdisciplinariteit tussen de individuele promotietrajecten. Zo zal bijvoorbeeld elke promovendus worden verplicht om in de loop van zijn/haar promotietraject ten minste één wetenschappelijk artikel te publiceren dat in samenwerking met een uit een andere wetenschappelijke discipline afkomstige IGRS-UCF collega tot stand is gekomen.

Een bijzondere, vernieuwende vorm van onderwijs en kennisoverdracht binnen de IGRS-UCF betreft de zogenaamde *'hands-on learning workshops'*, waarbij de IGRS-UCF promovendi, hoogleraren, vertegenwoordigers/deskundigen vanuit het bedrijfsleven, natuurbeheerders en beleidsmakers bijeen brengt om elkaar wederzijds op de hoogte stellen van de meest recente ontwikkelingen binnen hun respectievelijke werkerreinen. Uitgangspunt van deze workshops is dat gezamenlijk wordt gewerkt aan versterking van de Friese hotspots. Deze workshops worden twee keer per jaar georganiseerd en op maat ontwikkeld rond een bepaald economisch of sociaal-maatschappelijke thema. De workshops dienen tevens als een opmaat voor een gestructureerd traject binnen de IGRS-UCF, waarbij specifieke, interactieve korte cursussen kunnen worden aangeboden aan in de regio gevestigde professionals.

Over de wijze waarop promovendi na afloop van hun promotietraject voor de Friese economie kunnen worden behouden zijn de Waddenacademie en de Fryske Akademy een discussie begonnen met verschillende private en semi-private partijen in de regio. Gedacht wordt aan een opzet waarbij geselecteerde gepromoveerden voor een periode van een jaar een stage/contract bij een Friese private of semi-private instelling krijgt aangeboden als onderdeel van het IGRS-UCF traject. De kosten hiervan (ingeschat op zo'n 80.000 euro per contract) worden gelijkelijk over de IGRS-UCF en desbetreffende private en semi-private partijen verdeeld. De stagiar/postdoc wordt intensief begeleid door zowel de IGRS-UCF als door de instelling waar desbetreffende promovendus/postdoc gaat werken, met bijbehorende afspraken over monitoring van de voortgang en over prestatie-indicatoren die kunnen worden gehanteerd in verband met een eventuele langdurige werkrelatie.

De binnen de IGRS-UCF gehanteerde 'sandwich-formule' speelt een essentiële rol bij de inzet van de UCF op excellente internationale kennisuitwisseling en de spinoff die daardoor mogelijk wordt in Fryslân, bijvoorbeeld naar de HBO-instellingen. De IGRS-UCF valt onder hetzelfde regime van wetenschappelijke kwaliteitsbewaking als de KNAW en haar instituten, de universiteiten en de onderzoeksscholen via het daarvoor geldende SEP-protocol. De Waddenacademie en de Fryske Akademy zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de wetenschappelijke inhoud en de kwaliteitsborging van de IGRS-UCF.

Naar de mening van de Waddenacademie en de Fryske Akademy kan de IGRS-UCF daadwerkelijk fungeren als het vliegwiel, het kloppend hart, waarmee de UCF een vliegende start kan maken. Onderstaand schema maakt dit duidelijk.

3. De Friese hotspots als leidend kader voor de thematische focus van de UCF International Graduate and Research School

De provincie Fryslân heeft in 2007 samen met de regionale kennisinstellingen een zestal speerpunten geformuleerd en de ambitie uitgesproken deze regiospecifieke kennisgebieden uit te bouwen tot kennisknooppunten met deels een internationale en deels een regionale uitstraling: de Friese hotspots Leefbaarheid, Meertaligheid, Duurzame energie, 'Groene' life sciences, Water en Toerisme. In de onderzoeksagenda van de provincie Fryslân staan deze hotspots centraal. Ook het strategische doel van de UCF is de versterking van de bestaande kennisketen rond de Friese hotspots.

De Waddenacademie en de Fryske Akademy kiezen eveneens voor de Friese hotspots als leidend kader voor de thematische focus van de IGRS-UCF, waarbij uiteraard rekening wordt gehouden met de bestaande expertise bij Wetsus en Stenden ten aanzien van de hotspots Water en Toerisme. *De IGRS-UCF richt zich daarom primair op de versterking van de kennis rondom de hotspots Leefbaarheid, Meertaligheid, Duurzame energie en 'Groene' life sciences.*

De centrale onderwijs- en onderzoeksvraag binnen de IGRS-UCF is welke hoogwaardige kennis noodzakelijk is ter onderbouwing van een duurzame sociaalculturele en economische versterking van de Friese regio. De invulling van concrete onderwijs en onderzoek programma's binnen deze thema's is in deze fase slechts op hoofdlijnen beschreven, aangezien het *participatieve en co-creatieve karakter* van de IGRS-UCF vraagt om goed en intensief overleg met de om kennis vragende regionale/Friese publieke en private partijen. Nadere, meer gedetailleerde invulling en concretisering van individuele onderwijs- en onderzoekstrajecten vindt daarom plaats nadat besluitvorming door de provincie Fryslân en de gemeente Leeuwarden over de daadwerkelijk realisering van de UCF heeft plaatsgevonden.

Wel is de thematische focus in een vijftal meer specifieke thema's zodanig gespecificeerd dat een goede (in sommige gevallen één-op-één) aansluiting met de hotspots gewaarborgd is. Ook is gelet op evenwicht tussen alfa-, gamma- en beta georiënteerd onderwijs en onderzoek, en op onderlinge samenhang/integraliteit tussen de thema's. Om de vijf meer specifieke thema's met elkaar te verbinden is één verbindend thema geformuleerd, waarin de verschillende elementen, kenmerken en processen van afzonderlijke thema's expliciet met elkaar in verbinding worden gebracht. Dit inzicht op systeemniveau biedt duidelijke wetenschappelijk meerwaarde

en meerwaarde in de doorwerking en valorisatie richting publieke en private sector in de regio. Het inzicht op systeemniveau is ook noodzakelijk om een goed evenwicht te kunnen vinden tussen het in stand houden van de natuur en het historisch cultuurlandschap enerzijds en de economische ontwikkeling van de Friese regio anderzijds.

De thematische focus van de IGRS-UCF en de onderliggende thema's kan als volgt schematisch worden weergegeven.

Onderstaand worden de vijf specifieke thema's en het overkoepelende thema kort toegelicht. Aan elk van de thema's zouden in het beginsel drie promotieplaatsen gekoppeld moeten worden, waarvan één gereserveerd kan worden voor geschikte kandidaten afkomstig uit het HBO-onderwijs.

De Waddenacademie en de Fryske Akademy zijn er van overtuigd dat via onderstaande thema's en daarop toegespitste promotieprojecten en – programma's, effectieve interdisciplinaire kruisbestuiving tot stand komt. Door hier systematisch op in te zetten kan de IGRS-UCF een waardevolle en verrijkende wetenschappelijke bijdrage leveren aan de versterking van de Fryske hotspots.

3.1. Hoogwaardige kennis voor een duurzame sociaalculturele en economische versterking van de Friese regio: Identiteit, landschap en cultuur

In het Europa der regio's vraagt de toekomstige culturele en economische ontwikkeling van het noorden (Fryslân, Waddengebied, noordelijke provinciale samenwerking) om onderzoek naar regionale identiteit in een vergelijkend perspectief, met aandacht voor de gevolgen van menselijk handelen voor natuur en landschap. Fryslân vertoont hier interessante contrasten tussen bijvoorbeeld enerzijds Hindeloopen en de betekenis van een versteende cultuur als typische representant van regionale identiteit en anderzijds de huidige ambitie van Fryslân om in 2018 Europese Culturele Hoofdstad te worden. Dit soort tegenstellingen is gebaat bij lange termijnonderzoek in vergelijkend internationaal

perspectief van vergelijkbare ontwikkelingen in en van grensoverschrijdende sociaal-culturele en economische samenwerking met andere minderhedenregio's in Europa. Het in stand houden van het kwetsbare waddengebied en het Friese landschap vraagt om een multidisciplinaire lange termijnbenadering. Dit vergt inzicht in de gevolgen van menselijk handelen voor natuur en landschap vanuit onder meer de planologie en de ecologie. Bij een thema als 'Bedijking en Veenontginning' zijn daarbij ook waterstaatgeschiedenis en waterbeheersing aan de orde. Hetzelfde geldt voor onderzoek van sociale en ecologische duurzaamheid en innovatie in de landbouw (bijvoorbeeld de nieuwe boerderij in Fryslân) en voor de mogelijkheden om nieuwe innovatieve vormen van innovatief en duurzaam ondernemerschap te realiseren die het economisch draagvlak vergroten en werkgelegenheid opleveren door toeristische ontwikkelingen in de kuststrook op het vasteland. In al deze gevallen gaat het om innovatieve en duurzame oplossingen naar de toekomst toe, waarbij oplossingen uit het verleden op hun waarde geanalyseerd en getoetst zullen worden.

3.2. Hoogwaardige kennis voor een duurzame sociaal-culturele en economische versterking van de Friese regio: Leefbaarheid

In de nota *Krimp en Groei* signaleert de Provincie Fryslân met betrekking tot de demografische ontwikkeling van Fryslân een aantal onderzoeksvragen die zeer relevant zijn voor de afwegingen met betrekking tot hoe de demografische ontwikkelingen kunnen worden benaderd, en hoe dit kan leiden tot een duurzame sociaal-culturele en economische versterking van Fryslân. Op lokaal schaalniveau (het niveau van dorpskernen) is nog weinig inzicht in de specifieke achtergronden van een afname van de bevolking. Ook bestaat weinig inzicht in de migratierichting van bepaalde leeftijdsgroepen.

Dat inzicht zou bijvoorbeeld antwoord kunnen geven op de vraag of ouderen op zekere leeftijd van het Friese platteland naar de regiocentra en steden verhuizen, maar ook waar bepaalde leeftijdsgroepen vandaan komen die naar Fryslân toe komen en in welke gemeenten ze dan vooral terecht komen.

Voor de basisvoorzieningen is de meest prangende vraag: welke voorzieningen vinden mensen echt essentieel en in welke mate verschilt dit voor verschillende typen huishoudens in verschillende levensfasen? Daaraan gerelateerd is de vraag hoe groot het draagvlak ervoor nu is en in de toekomst zou moeten zijn voor instandhouding van de bewuste voorziening. Concreet: Naast hoeveel kinderen zou een basisschool minimaal moeten tellen is ook inzicht nodig in welke mate huishoudens bereid zijn hun kinderen naar andere dorpen te brengen of hoe een schoolbussysteem dit probleem zou kunnen ondervangen. Vergelijkbare vragen kunnen gesteld worden over hoeveel inwoners zijn er nodig voor een supermarkt, huisarts, een pinautomaat of bank, een sportclub? Maar ook hoe belangrijk vindt men die voorzieningen en wat zijn de alternatieven? Tenslotte is nog niet helder welke 'rode lampjes' precies van het meeste belang zijn voor het beoordelen van de noodzaak in te grijpen in bepaalde kernen of regio's. Monitoring van die indicatoren zou voor de verantwoordelijken aangeven op welke punten en plaatsen ingrijpen het meest gewenst is. Monitoring van de effecten van ingrijpen zou helpen in het bepalen van wat werkt en wat niet, en welke beleidsinspanningen daarbij passen. Deze kennis is noodzakelijk voor het op langere termijn in stand houden van een duurzame sociale en economische toekomst van Fryslân.

3.3. Hoogwaardige kennis voor een duurzame sociaalculturele en economische versterking van de Friese regio: Meertaligheid

Het gaat hier om taalkundig en taalsociologisch onderzoek van de interactie van meertaligheid, talen, taalgedrag en demografie in het noorden van Nederland en in internationaal Europees-vergelijkend taalminoriteitsperspectief, met inzet van sociale simulatiemodellen en op basis van de bestaande gedigitaliseerde databestanden van HisGis, IISG, Tresoar, Fryske Akademy en Meertens Instituut. Doel van dit interdisciplinaire taalonderzoek is om inzicht te verkrijgen in de dynamiek van vernieuwing en verstarung, van taalcontact, taalvitaliteit en taalsterfte binnen en tussen taalsystemen, in hun interactie met de demografische ontwikkelingen in Fryslân en ruimer in de taal-‘eilanden’ van het gehele Waddengebied tot en met het Duitse Noord-Friesland.

3.4. Hoogwaardige kennis voor een duurzame sociaalculturele en economische versterking van de Friese regio: Duurzame energie en klimaat

Voor een goed begrip van de klimaatverandering in Fryslân en hoe in te zetten op duurzame energie is kennisontwikkeling noodzakelijk rond een viertal thema's. Allereerst zijn nadere studies gewenst met betrekking tot regionale emissies van broeikasgassen. Hoe kunnen de bijbehorende processen worden verklaard? Voor een volledig begrip moeten dergelijke studies gekoppeld worden aan die van primaire productie en decompositie in het ecologisch systeem en waarschijnlijk aan het netto transport door getijdenstromen naar de Noordzee. Dit moet ons in staat stellen beter in te schatten hoe het beheer van rivieren, de kustzone en de Waddenzee deze emissies (onbedoeld) kan beïnvloeden. Ten tweede is het belangrijk, in samenwerking met vooral Duitse klimaatonderzoeksinstituten, te komen tot goede regio-specifieke scenario's voor klimaatverandering en zeespiegelstijging als basis voor impactstudies en het ontwerp van adaptieve maatregelen. De belangrijkste vragen liggen op het snijvlak tussen de snelheid van toekomstige zeespiegelstijging, het gevaar van gedeeltelijk verdrinken van de wadplaten, en de rol van natuurlijke klimaatbuffers en zandsuppleties in het waarborgen van de veiligheid. Ten derde is veel meer kennis nodig van de mogelijke invloed ('impacts') van klimaatverandering op morfologie, waterhuishouding en ecologie van de Wadden en van de robuustheid en veerkracht van bestaande natuurlijke en menselijke systemen. Tot slot zullen op basis van het voorgaande innovatieve duurzame energie oplossingen en robuuste adaptieve maatregelen in economische sectoren en in de natuur moeten worden ontwikkeld.

3.5. Hoogwaardige kennis voor een duurzame sociaalculturele en economische versterking van de Friese regio: Natuurlijke hulpbronnen en natuurwaarden ('groene' life sciences)

Het op verstandige wijze aanwenden van de in Fryslân beschikbare natuurlijke hulpbronnen en natuurwaarden kan een belangrijke bijdrage leveren aan het realiseren van een duurzame sociaal-culturele en economische versterking van Fryslân. Voor het behoud van het Friese 'eigene' zijn behoud en versterking van de landschappelijke en natuurlijke waarden cruciaal. Bescherming, behoud en versterken van natuurwaarden is ook een centrale beleidsdoelstelling voor de Waddenzee. Tegelijk is het noordelijke

gebied leverancier van hulpbronnen in de sectoren visserij, landbouw, energie (gas, wind, zon) en water, en zijn de natuurwaarden een belangrijke troef bij het ontwikkelen van toerisme als duurzame drager van de lokale economie.

Het behouden en versterken van natuurwaarden op de langere termijn zal terdege rekening moeten houden met verwachte veranderingen in het ecosysteem als gevolg van klimaatverandering, introductie van nieuwe soorten en menselijke ingrepen in het systeem. Natuurwaarden, als uitdrukking van wat de maatschappij het meeste waardeert in het natuurlijke systeem, veranderen daarnaast als gevolg van sociale en economische factoren in de maatschappij.

Het bereiken van de beleidsdoelstellingen (behoud en versterking van de natuurwaarden in combinatie met versterking van de duurzame sociaal-culturele en economische situatie) zal afhangen van hoe het natuurlijke systeem functioneert en verandert, en van hoe de maatschappij verandert in haar exploitatie van hulpbronnen en haar waardering van natuur.

3.6. Hoogwaardige kennis voor een duurzame sociaalculturele en economische versterking van de Friese regio: Systeembenadering: de grote meerwaarde van samenhang

Het ontbreekt op dit moment aan goede multifactormodellen die om te komen tot integrale analyse van processen van sociale duurzaamheid en innovatie, en tot daarop gebaseerde *evidence-based* beleids- en besluitvorming. Op deze gebieden is de uitdaging om nieuwe besluitondersteunende technieken en simulatie- systeemmodellen te ontwikkelen, gebaseerd op plausibele cognitieve, sociale, natuurwetenschappelijke en organisatiekundige factoren, waarmee betere wetenschappelijke analyses (en daardoor betere beleidsafwegingen) mogelijk worden.

De kennis op het terrein van de sociaal-culturele, economische en ecologische processen zijn fors. De kennis van elk van de subsystemen, maar vooral ook van de interactie ertussen, is gebrekkig. Veel van de relaties binnen het economische subsysteem van de Friese regio zijn nog onbekend of slechts gedeeltelijk bekend.

Wanneer de relaties binnen de subsystemen onbekend zijn, zijn ook de relaties ertussen onbekend. Van vele systeem relaties onderlings zijn noch de richtingen, noch de tekens van de effecten bekend, laat staan de ordes van grootte. Binnen dit thema zullen deze vraagstukken worden geëxploreerd aan de hand van onder meer scenario-analyses. Deze analyses zullen trends en veranderingen, maar ook toekomstopties in de maatschappij als hun ene uitgangspunt nemen, en systeemmodellen die de werking van het natuurlijke systeem beschrijven als het andere. Een verkenning van toekomstscenario's kan op die manier fungeren als een brug tussen de ecologie, economie en sociale wetenschap, met als uitgangspunt het functioneren van het gehele (sociaal-natuurwetenschappelijke) systeem en als toetsingsvariabelen de biocomplexiteit, robuustheid en maatschappelijke waardering van het natuurlijke systeem.

4. De meerwaarde van de UCF International Graduate and Research School voor de Friese kennisketen, de provincie Fryslân en de Noordelijke regio

Kerntaak van de IGRS-UCF is het genereren van voor Fryslân relevante hoogwaardige nieuwe kennis rondom vier Friese *hotspots* (Leefbaarheid, Meertaligheid, Duurzame energie en ‘Groene’ life sciences) en het verspreiden van deze kennis onder de Friese samenleving.

Door haar focus op internationaal hoogwaardige kennisuitwisseling met topwetenschappers, de onderzoeksprojecten van promovendi en de jaarlijkse summer- en winterschools is er van de IGRS-UCF een ‘spinoff’-effect te verwachten dat aan het wetenschappelijke, sociaal-culturele én economisch klimaat in de provincie Fryslân en de Noordelijke regio in het algemeen en Leeuwarden in het bijzonder een belangrijke impuls zal geven.

De verwachte meerwaarde van de IGRS-UCF voor de Friese kennisketen, de provincie Fryslân en de Noordelijke regio kan volgens verschillende criteria worden beschouwd.

1 *Versterking van de economische en sociaal-maatschappelijke infrastructuur in Fryslân*

In de notitie *University Campus Fryslân; bouwstenen voor een academische netwerkkorganisatie* wordt uiteengezet waarom de keuze van de provincie om te investeren in kennis van de provincie Fryslân een nationale koploper maakt op het gebied van het creëren van een duurzame basis voor de hoogwaardige, kennisintensieve economische infrastructuur van de toekomst.

Verschillende nationale en regionale analyses, plannen en beleidsvoornemens, zoals bijvoorbeeld *‘Het hoogste goed’*, *‘Krimp als kans’* en *‘Koers Noord’*² beargumenteren ook economisch onderbouwd een centrale boodschap dat investeren in de kenniseconomie de beste waarborgen biedt voor een duurzame groei. Welvaart en welzijn hangen in een snel veranderende samenleving in toenemende mate af van het vermogen om talent (kennis) te benutten en verder tot ontwikkeling te brengen.

² Ministerie OCW (2007): ‘Het hoogste goed; strategische agenda voor het hoger onderwijs’; Stuurgroep experimentele volkshuisvesting (2007): *Krimp als kans*; Samenwerkingsverband Noord Nederland en ministerie EZ (2007): *Koers Noord: op weg naar Pieken 2007-2010*.

Zo wordt grofweg 10 tot 20% van de wereldwijde economische groei in de periode 1960-1980 toegeschreven aan een toename van menselijk kapitaal, waarbij ook geldt dat met name de kwaliteit van onderwijs die groei beïnvloedt: een hogere kwaliteit van het onderwijs leidt tot een hogere economische groei.

Uit divers onderzoek blijkt ook dat investeren in onderwijs zowel voor de samenleving als geheel als voor de betrokkene zelf voordeel oplevert in de vorm van een hogere beloning, minder kans op werkloosheid en betere werkgelegenheidskansen. Het blijkt ook dat een hoger opgeleide bevolking de arbeidsongeschiktheid reduceert, de veiligheid ten goede komt, tot een betere sociale cohesie leidt en een positief effect op de volksgezondheid heeft. Daarnaast blijkt dat de aanwezigheid van hoger onderwijs en (fundamenteel) onderzoek ook een belangrijk positief effect heeft op de innovatiekracht van een gebied.

Verankering van de IGRS-UCF in regionale private en publieke economische sectoren.

Belangrijk onderdeel van de Friese kennisketen is het traject van de valorisatie van kennis. De Waddenacademie en de Fryske Akademy hebben in het voortraject van het nu voorliggende projectvoorstel IGRS-UCF uitvoerig overleg gevoerd met een aantal grote private- en semiprivate partijen in Fryslân en de Noordelijke regio. Een belangrijke partner in dit verband is de door de Waddenacademie ingestelde sociaaleconomische denktank (bijlage 2 bevat de huidige samenstelling van de denktank), die haar volledige medewerking aan de totstandkoming van de IGRS-UCF heeft toegezegd.

Centraal element binnen de IGRS-UCF is de versterking van de Friese hotspots. De Waddenacademie en de Fryske Akademy zullen bij de concrete invulling van de thema's in onderwijs- en onderzoeksprojecten de private en semi-private partijen nauw betrekken.

Binnen het kader van de IGRS-UCF zal in het beginsel twee keer per jaar een 'hands-on' workshop van tenminste drie weken worden georganiseerd waarbij wetenschappers, natuurbeheerders en beleidsmakers elkaar wederzijds op de hoogte stellen van de meest recente ontwikkelingen binnen hun respectievelijke werkterreinen. Uitgangspunt van deze workshops is dat gezamenlijk wordt gewerkt aan versterking van de Friese hotspots. Deze workshops worden op maat ontwikkeld rond een bepaald economisch of sociaal-maatschappelijke thema, en dienen tevens als een opmaat voor een gestructureerd traject binnen de IGRS-UCF, waarbij specifieke, interactieve korte cursussen kunnen worden aangeboden aan in de regio gevestigde professionals.

De Waddenacademie en de Fryske Akademy zullen de private en semi-private partijen nadrukkelijk uitnodigen om te investeren in promotietrajecten. Eerste contacten hierover zijn inmiddels gelegd. De ambitie is om vanaf 2012 jaarlijks twee additionele promotieplaatsen extern te financieren.

Over de wijze waarop promovendi na afloop van hun promotietraject voor de Friese economie kunnen worden behouden hebben de Waddenacademie en de Fryske Akademy gesproken met verschillende private en semi-private partijen. Gedacht wordt aan een opzet waarbij tien gepromoveerden stage/contract van een jaar bij een Friese private of semi-private instelling krijgen aangeboden. De kosten hiervan (ingeschat op zo'n 80.000 euro per contract) worden gelijkmatig over IGRS-UCF en private en semi-private partijen verdeeld.

2 Versterking van de internationale wetenschappelijke uitstraling van Fryslân in het algemeen en Leeuwarden in het bijzonder: een gidsregio functie in Nederlandse kennislandschap

Het model van de IGRS-UCF zoals in deze notitie voorgesteld is betrekkelijk nieuw. Voor zover bekend hebben alleen de universiteiten van Harvard en MIT in de Verenigde Staten en het Max Planck Instituut in Hamburg een opzet die vergelijkbaar is met wat de Waddenacademie en de Fryske Akademy voor ogen staat. Dit betekent dat de provincie Fryslân en de gemeente Leeuwarden een voor Nederland uniek onderwijsconcept in de markt kunnen neerzetten: 'Laboratorium Fryslân' als gidsregio voor het hoger academische onderwijs van de toekomst.

3 Fungeren als Fries 'spin in het web' van Nederlandse universiteiten

Kenmerkend voor de UCF in het algemeen is de netwerkfunctie. De IGRS-UCF kan voor relevante universiteiten en onderzoeksoinstellingen als het natuurlijke 'virtuele' netwerk in de Nederlandse wetenschappelijke en academische kennisinfrastructuur gaan fungeren.

4 Versterking van de band tussen het hoger en wetenschappelijk – academisch onderwijs in Leeuwarden

Binnen Leeuwarden zijn drie hogescholen gevestigd, met in totaal zo'n 20.000 studenten. Door binnen elk onderzoeksthema één promotieplaats te reserveren voor een docent uit het hoger beroepsonderwijs draagt de IGRS-UCF bij aan de wens van de HBO-instellingen in Fryslân om meer gepromoveerde docenten te krijgen. De promovendi zullen ook worden verplicht om onderwijs te geven binnen de HBO-instellingen en binnen de door UCF te ontwikkelen masteropleidingen.

5 Versterking van de band tussen het wetenschappelijk onderwijs en de Friese maatschappij

De (inter)nationale experts/hogleraren die bij de summer- en winterschools aanwezig zijn zullen worden gevraagd om gastcolleges te verzorgen op de HBO-instellingen en lezingen te verzorgen in het kader van Studium Generale.

Promovendi die hiervoor belangstelling hebben zal de mogelijkheid worden geboden om tijdens hun promotietraject voor een beperkt aantal uren per week onderwijs te verzorgen op middelbare scholen, om zo scholieren in de regio te interesseren voor een hogere of universitaire vervolgopleiding.

5. Vervolgtraject

De in paragraaf 3 benoemde thema's zijn bewust vrij algemeen omschreven. De invulling van concrete onderwijs- en onderzoek programma's binnen deze thema's is ook nog slechts globaal beschreven, aangezien het participatieve en co-creatieve karakter van de IGRS-UCF vraagt om goed en intensief overleg met de om kennis vragende regionale/Friese publieke en private partijen. Een specifieke invulling en concretisering van individuele onderwijs- en onderzoekstrajecten vindt dan ook plaats in nauw overleg met vragende regionale partijen en participerende regionale en (internationale) academische instellingen. Wel levert elk thema bouwstenen aan ten behoeve van de overkoepelende vraag, welke hoogwaardige kennis noodzakelijk is voor een duurzame sociaalculturele en economische versterking van de Friese regio.

Zodra de politieke besluitvorming rondom de UCF positief is afgerond zullen de Waddenacademie en de Fryske Akademy stappen ondernemen om de IGRS-UCF concreet in te vullen en te komen tot een definitieve vaststelling van de onderzoeksthema's en promotietrajecten.

November 2010:	Uitwerken en verfijnen van de onderzoeksthema's, in nauw overleg met alle betrokkenen;
April 2011:	Internationaal openstellen van het eerste cohort promotieplaatsen; Vaststellen van de selectiecommissie;
Juni 2011:	Selectie van het eerste cohort promovendi;
September 2011:	Start IGRS-UCF met het eerste cohort promovendi;
September 2011:	Drie maanden introductiefase in Fryslân;
Juli 2012:	Eerste IGRS-UCF summerschool.

De wetenschappelijke agendering van de summer- en winterschools is de verantwoordelijkheid van de Waddenacademie en de Fryske Akademy. Uiteraard wordt zorg gedragen voor een goede afstemming met provinciale kennisvragen en -behoeften.

6 Instroom en selectie

De IGRS-UCF heeft een zekere massa nodig, maar is tegelijkertijd exclusief en kleinschalig. Ook gelet op de beschikbare middelen wordt voorgesteld om per 1 september 2011 van start te gaan met een eerste cohort van 18 promovendi. Teneinde de onderlinge binding binnen dit cohort te optimaliseren wordt, conform het Amerikaanse model en het ideaalbeeld van (ex)minister Plasterk van OCW, voorgesteld om met één vast instapmoment voor het hele cohort te werken. Ook in Nederland zijn hier inmiddels goede ervaringen mee opgedaan met de onderzoeksschool ICS van de sociologen.

De kandidaten voor het eerste cohort van de IFRS-UCF worden regionaal, nationaal en internationaal geworven. De selectie van de juiste mix van kandidaten geschiedt door een breed samengestelde selectiecommissie, waarin wetenschap, regionale overheid en bedrijfsleven zijn vertegenwoordigd. De voorzitter van de selectiecommissie is de wetenschappelijke voorman/vrouw van de UCF; de wetenschap is vertegenwoordigd door de voorzitters/directeuren van de Waddenacademie en de Fryske Akademy. Ook de private sector en de provincie Fryslân dienen in de selectiecommissie vertegenwoordigd te zijn. Benoeming van zowel geselecteerde PhD-kandidaten als de selectiecommissie geschiedt door de UCF.

7 Lange termijn perspectief

In de afgelopen maanden hebben de Waddenacademie en de Fryske Akademy met verschillende partijen de planvorming inzake de IGRS-UCF besproken.

Op nationaal niveau is wat betreft de publieke sector gesproken met vertegenwoordigers van OCW, de vier universiteiten die zich richten op de Noordelijke regio en NWO.

Op internationaal niveau is er gesproken met de directeuren van een 25-tal Duitse en Deense onderzoeksinstituten en koepelorganisaties. Bijlage 2 bevat een overzicht van de gesprekspartners met wie in het voortraject is gesproken.

De plannen om te komen tot een IGRS-UCF zijn ook besproken in de sociaaleconomische denktank van de Waddenacademie, waarin onder meer vertegenwoordigers van grote in het Noorden gevestigde bedrijven zitting hebben (zoals bijvoorbeeld de Rabobank, de Gasunie, Campina en de Kamer van Koophandel) en met vertegenwoordigers van de NAM. Op verzoek kunnen nu reeds 'letters of support' voor de planvorming naar de kwartiermaker worden nagezonden.

Al deze genoemde partijen hebben zich bereid verklaard om hun bijdrage te leveren om van de IGRS-UCF een blijvend succes te maken. Uiteraard is in dit stadium nog niet expliciet aan te geven hoe de genoemde partijen op den duur ook een financieel commitment aan het IGRS-UCF traject zullen geven.

De UCF hanteert als uitgangspunt dat elk project op termijn zelfvoorzienend dient te zijn. De Waddenacademie en de Fryske Akademy zijn ervan overtuigd dat dit uitgangspunt ook voor de IGRS-UCF in belangrijke mate gerealiseerd kan worden. Een eerste aanzet hiertoe wordt in het nu voorliggende plan reeds gegeven: elk onderzoeksschool/-instituut waar een promovendus wordt aangesteld is verplicht om 25% van de kosten van de promovendus voor zijn rekening te nemen. Op deze manier treedt er een vermeerdering van het IGRS-UCF budget op. Een ander belangrijk instrument om het IGRS-UCF verder te vermeerderen zijn de promotiebeurzen. De Waddenacademie en de Fryske Akademy zullen actief met het bedrijfsleven in overleg treden teneinde daar interesse te kweken voor het beschikbaar stellen van promotiebeurzen. Ook bij OCW, NWO, het Waddenfonds en de Europese onderzoeksfondsen zullen de financiële mogelijkheden worden onderzocht. De Waddenacademie en de Fryske Akademy stellen voor om na afloop van de eerstkomende vier jaar de financiële bijdrage van de UCF /provincie aan de IGRS-UCF te evalueren en af te stemmen op het bedrag dat aan externe inkomsten is verworven (waarbij in beginsel wordt uitgegaan van in totaal 6 promovendi die na vier jaar extern worden gefinancierd). Is het binnenhalen van promotiebeurzen succesvol, dan moet het mogelijk zijn om in de loop van de komende 8 jaar de IGRS-UCF volledig zelfvoorzienend te maken.

Bijlage 1

Meerjarenkostenraming

De totale kosten van de IGRS-UCF over een periode van 5 jaar zijn begroot op ruim 11,3 miljoen euro. Hiervan is 8 miljoen euro afkomstig van de stimuleringsbijdrage van de UCF. Het resterende bedrag (3,3 miljoen euro) is afkomstig van externe partijen.

Meerjarenkostenraming

Periode september 2011 tot en met augustus 2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Bedragen in € 1.000						
<i>Kostenraming</i>						
18 Promovendi ⁱ	450	1.350	1.350	1.350	900	0
Extern gefinancierde promovendi ⁱⁱ	0	150	300	450	400	0
Kosten summer- en winterschools ⁱⁱⁱ	120	300	290	330	247	0
Interactie workshops met regio ^{iv}	0	100	150	150	100	0
Master meertaligheid ^v	67	200	200	200	133	0
Hoogwaardige beurzen gepromoveerden ^{vi}	0	0	0	0	267	533
Coördinatie ^{vii}	100	150	150	150	100	0
Onvoorzien	43	275	273	270	44	-266
	780	2.525	2.713	2.900	2.191	267
<i>Inkomstenraming</i>						
Stimuleringsbijdrage UCF	667	2.000	2.000	2.000	1.333	0
Eigen bijdrage onderzoekscholen/instituten ^{viii}	113	375	413	450	325	0
Externe financiering promotietrajecten ^{ix}	0	150	300	450	400	0
Hoogwaardige beurzen gepromoveerden	0	0	0	0	133	267
	780	2.525	2.713	2.900	2.191	267
Saldo inkomsten/ uitgaven	0	0	0	0	0	0

Berekeningsvariabelen:

Aantal promovendi basis	18	18	18	18	18
Extern gefinancierde promovendi	0	2	4	6	8
Kosten summer- en winterschools per promovendus	7	20	20	20	13

ⁱ De kosten van een promovendus van 75.000 is gebaseerd op de kosten die universiteiten gemiddeld jaarlijks voor een promovendus maken. Dit bedrag is door de accountant goedgekeurd.

ⁱⁱ De Waddenacademie en de Fryske Akademy zullen zich actief inzetten om vanaf 2012 jaarlijks twee extra extern gefinancierde promotieplaatsen in de IGRS-UCF onder te brengen.

ⁱⁱⁱ De kosten van summer- en winterschools bestaat uit verschillende componenten zoals opstellen programma, huur locatie, ondersteuning, honoraria buitenlandse hoogleraren, reis- en verblijfkosten etc.

^{iv} Teneinde de Fryske hotspots te versterken zullen jaarlijks 'hands on'workshops worden georganiseerd waarin het Fryske bedrijfsleven en de wetenschap intensief met elkaar samenwerken.

^v voor de nieuw op te zetten MA Meertaligheid van Fryske Akademy, RUG en HBO-Leeuwarden is in totaal een bedrag van in totaal 800.000 euro gereserveerd.

^{vi} De hoogwaardige beurzen na afloop van het promotietraject zijn bedoeld om gepromoveerden voor tenminste een jaar na afloop van hun promotie aan Fryslân te binden door ze een baan bij een bedrijf/instelling in de regio aan te bieden. De kosten van deze beurzen zullen evenredig door de betreffendebedrijf/ instelling en de IGRS-UCF worden gedragen.

^{vii} De coördinatie heeft betrekking op zowel de bureaunkosten van de IGRS-UCF als de kosten voor de wetenschappelijke kwaliteitsborging door de Waddenacademie en de Fryske Akademy.

^{viii} Teneinde zich van de commitment en co-financiering van een onderzoekschool/-instituut te verzekeren vindt een doorbelasting van 25% van de kosten van een promovendus per jaar (d.w.z.18.750 euro per jaar) plaats. Deze middelen worden aan de begroting van de IGRS-UCR toegevoegd.

^{ix} De Waddenacademie en de Fryske Akademy zullen actief op zoek gaan naar partners die bereid zijn om promotiebeurzen beschikbaar te stellen. Er wordt vanuit gegaan dat vanaf 2012 jaarlijks twee extern gefinancierde promovendi de IGRS-UCF zullen instromen.

Bijlage 2:

Partijen die in de aanloopfase zijn geconsulteerd

De Waddenacademie en de Fryske Akademy hebben bij de totstandkoming van de nu voorliggende notitie met tal van partijen gesproken over de opzet van een International Graduate and Research School. Zonder pretentie van volledigheid zouden wij in ieder geval de volgende partijen willen bedanken voor hun stimulerende bijdrage in de discussie:

- Gedeputeerde Staten Provincie Fryslân in de personen van de heer J. Jorritsma en mevrouw J.W. de Vries;
- Stuurgroep UCF in de personen van de heren D.D. Breimer, D. Fokkema, T. Sminia en J. de Vries;
- Vertegenwoordigers van de vier in het Noorden meest betrokken Nederlandse universiteiten (RUG, TUD, UT en WUR);
- De leden van de sociaaleconomische denktank van de Waddenacademie:

Rindert Dankert	plantkundige en bestuurder, voorzitter
Jan Asselbergs	voorzitter Wadvaarders
Gerard Brouwer	ex-voorzitter CNB
Monique van den Dungen	adviseur overheid en milieu Groningen seaports
Menno Groeneveld	gasunie, projectleider Toekomst Afsluitdijk
Tineke Jensma-de Vries	akkerbouwer
Nynke-Rixt Jukema	architect
Frans Keurentjes	veehouder/commissaris Friesland Campina
Martinus Kusters	oud-lid CvB Nationale Hogeschool voor Toerisme en Verkeer
Breda Frans Musters	directeur Rabo Noord Groningen
Hein Pols	recreatieonderneme
Marc van Rijsselberghe	lid Stichting Waddengroep
Pim Visser	directeur Haven en Visserij Den Helder
Matthijs van Walsum	directeur marketing VVV Waddenfederatie
Evert Wind	directie Kamer van Koophandel Noord Nederland

- Vertegenwoordigers van in het Noorden gevestigde private en semi-private partijen;
- Directeuren van 25 vooraanstaande Duitse en Deense onderzoekinstellingen.